

REFLECTIONS OF THE MOURNING LIGHT

Mourning and Consolation
in Jewish Law & Thought

Given by Rabbi Larry Rothwachs

MONDAY NIGHTS AT 8:30

at Congregation Beth Aaron
950 Queen Anne Road Teaneck NJ

- ▶ **MAY 2** Sacred Passage: Escorting Loved Ones During the Moments of Death
- ▶ **MAY 9** "And To the Dust You Shall Return": Before, During and After the *Levaya*
- ▶ **MAY 16** The Mourning Light: Perspectives on *Aveilus* in *Halacha* and *Hashkafa*
- ▶ **MAY 23** The Comfort Zone: Practical *Nichum Aveilim* in *Halacha* and *Hashkafa*
- ▶ **JUNE 6** "May the *Neshama* Have an *Aliyah*": Memorializing the Soul of a Loved One

— This lecture series is generously sponsored by: —

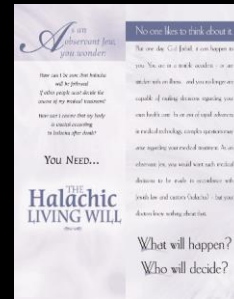
Allen and Rachel Friedman in memory of Allen's mother Dvora (Rakover) Friedman z"l

Alden and Evie Leifer in memory of Alden's parents, Hy and Trudy Leifer,
Chaim ben Nachman Moshe z"l and Gittel bas Shlomo Yaakov halevi z"l

SACRED PASSAGE:
ESCORTING LOVED
ONES DURING THE
MOMENTS OF DEATH

This lecture will NOT address the following important topics:

- Laws of caring for the terminally ill
- Halachic definition of death
- Hospice care and halacha
- Preparation of a halachic will
- Preparation of a living will / health care proxy
- Preparation of an ethical will

מזות

DEATH

PAIN
SUFFERING
FEAR
UNKNOWN
END

מות

DEATH

❖ וְאַתָּה תָּבוֹא אֶל אֲבֹתֶיךָ בְּשָׁלוֹם תִּקָּבֵר בְּשִׁיבָה טוֹבָה (בראשית טו:טו)

❖ וַיְגַע וַיָּמָת אֲבִרָהֶם בְּשִׁיבָה טוֹבָה זָקֵן וְשָׁבַע וַיֵּאָסֶף אֶל עַמּוּי (בראשית כה:ח)

❖ וּשְׁכַבְתִּי עִם אֲבֹתִי וְנִשְׁאַתְנִי מִמִּצְרַיִם וְקִבַּרְתָּנִי בְּקִבְרָתָם וַיֹּאמֶר אֲנֹכִי אֶעֱשֶׂה כְּדִבְרְךָ (שם מז:ל)

❖ וְהִנֵּה אֲנֹכִי הוֹלֵךְ הַיּוֹם בְּדֶרֶךְ כָּל הָאָרֶץ (יהושע כג יד)

❖ פטירה

❖ יציאה

❖ מנוחה

DISCOMFORT AND FEAR OF DEATH

- Forced to confront our own mortality
- Forced to confront our unpreparedness
- Fear of unknown
- Feeling of helplessness
- Shift from dying at home to hospitals

ברכות י. – אמר ר' יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי...דר במעי אמו
ואמר שירה שנאמר (תהלים קג) ברכי נפשי את ה' וכל קרבי את שם
קדשו, יצא לאויר העולם ונסתכל בכוכבים ומזלות ואמר שירה
שנאמר (תהלים שם) ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע
בקול דברו ברכו ה' כל עבאיו וגו'...נסתכל ביום המיתה ואמר שירה
שנאמר (שם קד) ברכי נפשי את ה' ה' אלהי גדלת מאד הוד והדר
לבשת מאי משמע דעל יום המיתה נאמר

מועד קטן כה: – בכו לאבלים ולא לאבידה, שהיא למנוחה ואנו
לאנחה

אבות ד:כב – הוא הָיָה אֹמֵר הַיְּלֻדִים לָמוֹת וְהַמָּתִים לְהַחְיֹת

קהלת ז:א – טוֹב שֵׁם מִשְׁכָּן טוֹב יוֹם הַמּוֹת מִיוֹם הַנֶּלֶדוֹ

“... and the day of death [is better] than the day of one's birth.” When a person is born, everyone rejoices; when he dies, everyone cries. But that’s not the way it should be. When a person is born, everyone should be crying, because it is not yet known whether or not he will follow a proper path in life. When he dies, everyone should be rejoicing, since they know that he left this world in peace after living a good and proper life. To what can this be compared? To two ships that were in the ocean laden with merchandise. One ship was coming to port, the other was leaving. People were praising the ship coming into port. Others stood by amazed and said, “Why are you praising this ship and not the other?” In reply they said to them, “We are praising the incoming ship since we know this ship has departed in peace and arrived at its destination in peace. But what the future will bring to the ship that has just begun its journey we do not know. “So it is with a person who is born: we do not know the nature of his future deeds. But when he leaves this world we know the nature of his deeds.”

ילקוט שמעני שם – ויום המות מיום הולדו...
נולד אדם הכל שמחים, מת הכל בוכים,
ואינו כן אלא נולד אדם הכל צריכים לבכות
מפני שאין יודעים על אי זה פרק הוא עומד,
מת הכל צריכים לשמוח מפני שידעים
שיצא בשלום מן העולם, משל לשתִי ספינות
שהיו פורשות בים אחת נכנסת לנמל ואחת
יוצאה מן הנמל, אותה שהיתה נכנסת היו
מקלסות אותה עמדו להם תמהות, אמרו
להם למה אתם מקלסים לזו ואין אתם
מקלסים לזו, אמרו להם לזו שבאתה אנו
מקלסין שאנו יודעים שהלכה בשלום ובאה
בשלום, אבל זו אין אנו יודעין מה היא
עתידה לעשות, כך האדם, לפיכך טוב שם
וגו'...

ספר
גשר החיים. חלק ג'
הסתכלות על החיים ומעברם

פרק א'
השקפה על המעבר

Rav Yechiel Michel Tukachinsky z"l
1872-1955

היציאה מרחם — לידת הגוף, והיציאה מהגוף — לידת הנשמה. "הילודים
למות והמתים לחיות" (אבות ד' כ"ב). יולד — למות, וימות לחיות. "נולד אדם
מונין לו למיתה מת מונין לו לחיים" (מ"ר קהלת ז' א'). תשעת, או שבעת, הירחים
בבטן — ההריון ללידתו הארצית, ושבעים ואם בגבורות שמונים ותשעים שנה
על האדמה — ההריון ללידתו השמימית. החיים בבטן — פרוזדור לטרקלין התחתית
המצומצם, והחיים על האדמה³ פרוזדור לטרקלין העילאי הבלתי מצומצם.

Conversation In The Womb

Written by: Abie Rotenberg
Journeys Vol 1

My dear brother, look around and
tell me what your eyes behold
Don't deny that you see, it's only
you and me
Our existence, it is empty, it is cold
Our existence, it is empty, it is cold

But dear brother
You must have faith that we are
not the only ones
Cause in the distance there's a
place, where we'll stand up tall
and straight
Oh, I believe there is a world to
come, yes, I believe that there is a
world to come

My dear brother, don't be
blind, don't be stubborn,
don't be set.

Imagination it's all right, but it
won't light up the night

What you see is exactly what
you get; what you see is
exactly what you get

But dear brother
You will surely find when all
is said and done
That the future it will show,
There is so much we don't
know
Oh I believe that there is a
world to come, yes I believe
that there is a world to
come.

My dear brother, Where have
you gone?,
Is this the moment I have
known? I can faintly hear the cry
My dear brother must have died
It's all over now forever I'm
alone, It's all over now forever
I'm alone

But dear brother
Please don't mourn me when my
life has just begun
What you hear are sounds of joy
"Congratulations, it's a boy"
Oh I believe that there is a world
to come,
Yes I believe that there is a world
to come

'Cause what you hear are
sounds of joy
"Congratulations, it's a boy"
Soon you'll be here with me
in this world to come.
Soon you'll be here with me
in this world to come.

והלידה והחיים והמיתה — מגידים זה על זה. קשר אחד לשלשתם. אלולא
הי' לו עבר ועתיד — לא הי' לו הוה. ושלש לידות הן: לידה אל בטן האם, לידה
מן בטן האם, ולידה מן גופו. הראשונה מעביר לשני', השני' מעביר — מכשיר
לחיי תכלית, השלישית מעביר — מכשיר אל המגמה.

“Birth, life and death testify to one another. The three are tied together in a single knot. were there no past or future, there would be no present. There are three births: conception, emergence from the womb and departure from the body. One stage forms the transition to the next. The first leads to the second, the second is the preparation for a purposeful life, while the third constitutes the achievement of the objective.”

On Death and Dying

What the dying have
to teach doctors, nurses, clergy,
and their own families

"A profound lesson for the living." —*Life*

Elisabeth
Kübler-Ross, M.D.

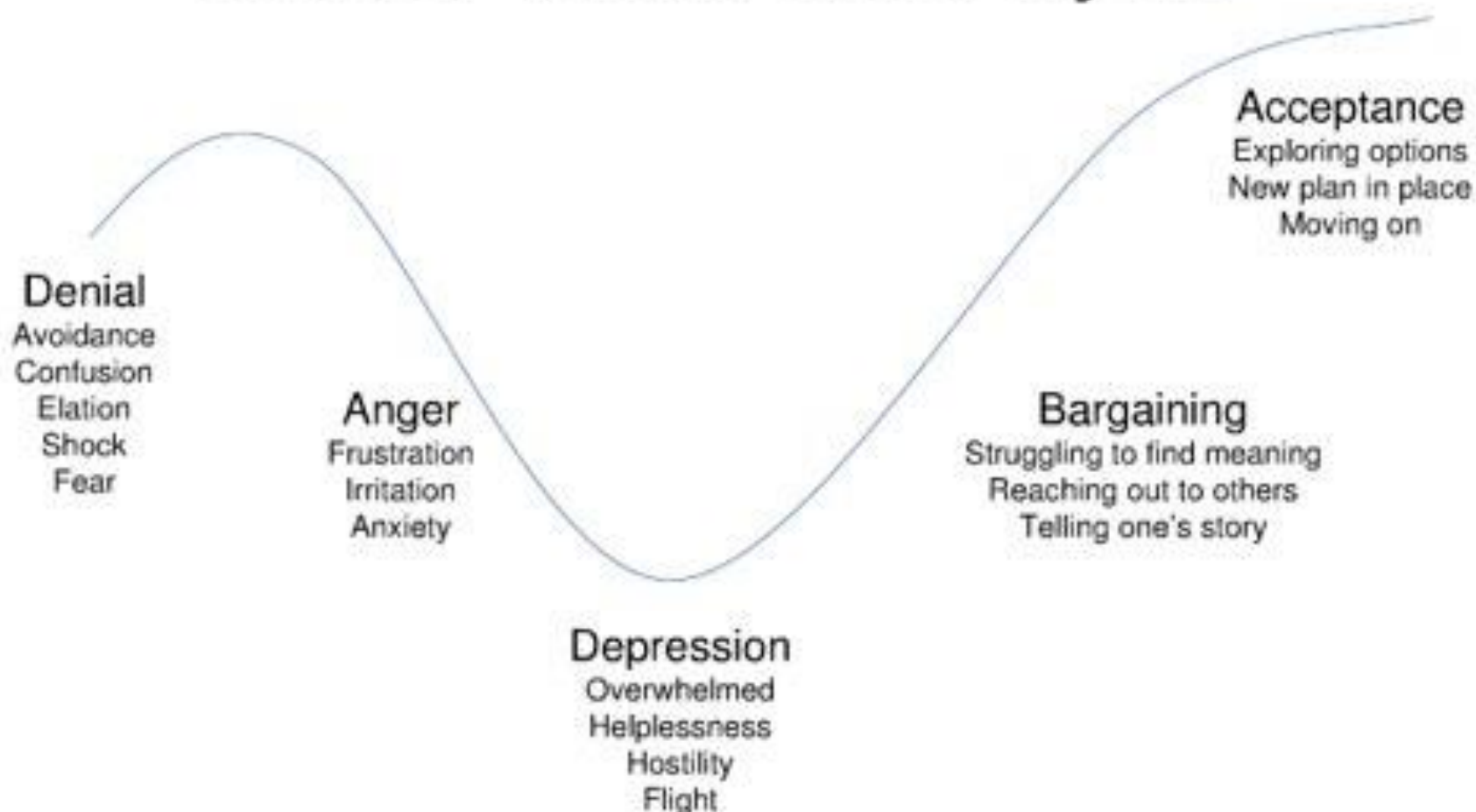
By the author of *The Wheel of Life*

Elisabeth Kübler-Ross (July 8, 1926 – August 24, 2004) was a Swiss-American psychiatrist, a pioneer in near-death studies and the author of the groundbreaking book *On Death and Dying* (1969)

KÜBLER-ROSS MODEL: FIVE STAGES OF GREIF

- 1) DENIAL— Individuals believe the diagnosis is somehow mistaken, and cling to a false, preferable reality.
- 2) ANGER — When the individual recognizes that denial cannot continue, they become frustrated, especially at proximate individuals. Certain psychological responses of a person undergoing this phase would be: "Why me? It's not fair!"; "How can this happen to me?"; "Who is to blame?"; "Why would this happen?".
- 3) BARGAINING— The third stage involves the hope that the individual can avoid a cause of grief. Usually, the negotiation for an extended life is made in exchange for a reformed lifestyle. People facing less serious trauma can bargain or seek compromise.
- 4) DEPRESSION— "I'm so sad, why bother with anything?"; "I'm going to die soon, so what's the point?"; "I miss my loved one, why go on?" During the fourth stage, the individual despairs at the recognition of their mortality. In this state, the individual may become silent, refuse visitors and spend much of the time mournful and sullen.
- 5) ACCEPTANCE- "It's going to be okay."; "I can't fight it, I may as well prepare for it." In this last stage, individuals embrace mortality or inevitable future, or that of a loved one, or other tragic event. People dying may precede the survivors in this state, which typically comes with a calm, retrospective view for the individual, and a stable condition of emotions.

Kübler-Ross Grief Cycle

Information and
Communication

Emotional Support

Guidance and
Direction

"A TREASURE—CLEAR, AUTHENTIC,
RESPONSIBLE, AND PROFOUNDLY MOVING."

—SANDOL STODDARD,
AUTHOR OF THE HOSPICE MOVEMENT

FINAL GIFTS

UNDERSTANDING THE
SPECIAL AWARENESS, NEEDS,
AND COMMUNICATIONS
OF THE DYING

MAGGIE CALLANAN
AND PATRICIA KELLEY

What we term "Nearing Death Awareness" is a special knowledge about—and sometimes a control over—the process of dying. Nearing Death Awareness reveals what dying is like, and what is needed in order to die peacefully; it develops in those who are dying slowly. The attempts of dying people to describe what they are experiencing may be missed, misunderstood, or ignored because the communication is obscure, unexpected, or expressed in symbolic language.

Such messages have a universal familiarity. For centuries, many cultures have documented aspects of dying, taking note of altered states of consciousness, mystical interludes, and deathbed visions. Literature contains many descriptions of dying people seeing visions, usually interpreted as signs of impending death. Researchers have found sharp similarities among deathbed visions in radically differing cultures and societies.

Contrary to popular belief, or perhaps from wishful thinking—because of our own discomfort with death—dying people know they are dying, even if no one else knows or has told them. They attempt to share this information by using symbolic language to indicate preparation for a journey or change soon to happen. Travel is a clear metaphor often used to describe this need to go forth—to die.

Dying people often seem to know when their death will occur, sometimes right down to the day or hour. Surprisingly, they often face this knowledge not with fear or panic, but rather with quiet resignation. Their attempts to share information about the time of death may be very clear and direct. On the other hand, some may be so vague and subtle that others miss or ignore them, or label such messages “confused.”

Some dying people realize they will die more peacefully under certain conditions; until those conditions are met, they may delay the timing of their deaths. This differs from knowing when they will die; some people *do* know and *do* indicate when death will happen, others actually choose the moment of death.

Some wait to die until certain people arrive, or until others leave, or until the ones they care about most have the right kind of support.

מס' שבת לב. – ת"ר מי שחלה ונטה למות
אומרים לו התודה, שכן כל המומתין מתודין

רמב"ם הל' תשובה א:א – כל מצות שבתורה בין עשה בין לא
תעשה אם עבר אדם על אחת מהן בין בזדון בין בשגגה כשיעשה
תשובה וישוב מחטאו חייב להתודות לפני האל ברוך הוא שנאמר
איש או אשה כי יעשו וגו' והתודו את חטאתם אשר עשו זה וידוי
דברים, וידוי זה מצות עשה, כיצד מתודין אומר אנא השם חטאתי
עויתי פשעתי לפניך ועשיתי כך וכך והרי נחמתי ובושתי במעשי
ולעולם איני חוזר לדבר זה, וזהו עיקרו של וידוי, וכל המרבה
להתודות ומאריך בענין זה הרי זה משובח, וכן בעלי חטאות
ואשמות בעת שמביאין קרבנותיהן על שגגתן או על זדונן אין
מתכפר להן בקרבנם עד שיעשו תשובה, ויתודו וידוי דברים שנאמר
והתודה אשר חטא עליה, וכן כל מחוייבי מיתות בית דין ומחוייבי
מלקות אין מתכפר להן במיתתן או בלקייתן עד שיעשו תשובה
ויתודו, וכן החובל בחבירו והמזיק ממונו אף על פי ששילם לו מה
שהוא חייב לו אינו מתכפר עד שיתודה וישוב מלעשות כזה לעולם
שנאמר מכל חטאות האדם.

שולחן ערוך יורה דעה שלחא - נטה למות אומרים לו "התודה".
ואומרים לו "הרבה התודו ולא מתו והרבה שלא התודו מתו. ובשכר
שאתה מתודה אתה חי. וכל המתודה יש לו חלק לעולם הבא".

ערוך השלחן שם - אף על פי שאנו מרחיקין עצמנו מלצער את החולה,
ומטעים זה כתבנו בסימן של"ה סעיף י שאין מזכירין לו עניין וידוי, מכל
מקום צונו לנו חכמינו ז"ל (ושבת לב.) דאם רואים שנוטה למות -
אומרים לו שיאמר וידוי. ואף שאולי יצטער על ידי זה, מכל מקום אי
אפשר לו למות בלא וידוי, דזהו עיקר גדול וזכות לנפש להביאו לחיי
עולם הבא...ולפיכך מחוייבים לומר לו שיתודה. ובכל מה שנוכל
להשקיט דעתו - החוב עלינו להשקיט דעתו. וכך אומרים לו: "אל תירא
מהוידוי! דהרבה התודו ולא מתו, והרבה שלא התודו מתו. וכל
המתודה יש לו חלק לעולם הבא".

If one is unable to recite the entire viduy, then this abbreviated phrase should be said.
If even that is not possible, this phrase should be contemplated in one's thoughts.

אם חס ושלום אמות, תהא מיתתי כפרה על כל עונותי.

A lengthier version is as follows:

מודה אני לפניך, יהוה אלהי ואלהי אבותי, שרפואתי
ומיתתי בידיך, על כל החיים וצרכי החיים שנתת
לי. יהי רצון מלפניך שתרפאני רפואה שלמה; ואם חס
ושלום אמות תהא מיתתי כפרה על כל החטאים והעונות
והפשעים שחטאתי ופעויתי ופשעתי לפניך. ותן חלקי
בגן עדן, וזכני לעולם הבא הצפון לצדיקים, אל נא רפא
נא לי.

אני מאמין באמונה שלמה שאלהים אמת ושמו אמת,
ובשלשה עשר העקריות. והנני מוחל לכל אדם ומבקש
שכולם ימחלו לי.

של"ה מס' פסחים פרק נר מצוה - אם גמילות חסד בביקור חולים הוא גדול במאד כשמבקרו בצרכי גופו ובריאותו, קל וחומר בנו של קל וחומר אם מבקרו בצרכי נשמתו, דהיינו לראות שהחולה יתוודה היטב בשברון לב ובחרטה גמורה ובבקשות מחילה וסליחה מהשם יתברך, וגם יצוה עניניו שלא יהיה נשאר חייב הוא, וכן להיפך. ולא כמו שעושין המוניים שממתינין בדברים ההם עם החולים עד דכדוכה של נפש, שאז החולה בלי דעת, ואינו מהרהר בתשובה גמורה... על כן זריזין מקדימין, כשמבחינין בו שהוא מסוכן יאמרו לו...והרבה לא התוודו ומתו והרבה התוודו ולא מתו, ובכן ירפאהו ה' רפואה שלמה.

TIME FOR REVIEW

וקודם כל דבר יאמר לו, שישאל מחילה מכל מי שחטא כנגדו בין בדיבור ובין במעשה. ואם יש בידו באיזה אופן ממון חבירו, יסדר שישיבוהו לו, כי הרבה הקפיד השם יתברך על דברים שבינו לבין חבירו. וכן שימחול לכל מי שחטא כנגדו, בין באומר בין בפועל בין בגזילה בין בכבודו, כי אלמלא כן, לא ימחול לו השם יתברך על עוונותיו שישאל עתה מחילה מהם. שכן אמרו רבותינו ז"ל (ראש השנה יז א) 'נושא עון ועובר על פשעי' (מיכה ז, יח), למי נושא עון, למי שעובר על פשע... ושאם יזכהו ה' להרפא, שלא יוסיף עוד לעבור עליהם. וכל המרבה בידוים הרי זה משובח.

The realization of the need for reconciliation that is part of Nearing Death Awareness seems to be similar to the effect of “seeing one’s whole life pass before one’s eyes” encountered in some near-death experiences. In both circumstances, people focus on relationships; Nearing Death Awareness seems to enable people to identify those aspects of relationships that make them feel sad, guilty, or troubled. To die peacefully, they need to effect some reconciliation or healing, whether by offering an apology or expressing gratitude. Sometimes the issue is mending ties to someone who has become estranged; sometimes reconciliation hinges on repairing something supposedly settled long ago, or which might appear insignificant to others.

One way to discover needs for reconciliation is to encourage a mental inventory of accomplishments and disappointments. This can be done orally, in the company of family and friends; or in writing, as a life history to be passed on to the next generation; or as letters to young children to be read when they’re older.

Most dying people begin by listing their accomplishments, but they also will consider disappointments—tasks not completed, opportunities missed, relationships broken or left to wither. As caregivers or friends, if we can help dying people conduct such reviews and heal damaged relationships, we can help them find peace.

Other laws and customs regarding וידוי:

- If can no longer speak, encourage to confess בלב
- Even after one has lost consciousness, should say to/for him
- Even on שבת ויו"ט
- Encourage him to grant מחילה
- others should be מוחל him
- Give צדקה, special donation to public/communal needs
- ברכת הבנים

מס' שמחות פ"א – הגוסס הרי הוא כחי לכל
דבר...הנוגע בו ומזיזו הרי הוא שופך דמים, רבי
מאיר היה מושלו לנר שהוא מטפטף, כיון שנגע בו
אדם מיד כיבהו, כך כל המעצם את עיני הגוסס,
מעלין עליו כאילו הוא שומט את נשמתו

ערוך השלחן יו"ד שלט:א – ואף על פי שאנו רואים
שמצטער הרבה בגסיסתו, וטוב לו המות, מכל
מקום אסור לנו לעשות דבר לקרב מיתתו. והעולם
ומלואו של הקדוש ברוך הוא, וכך רצונו יתברך.
וכל שכן שאסור לעסוק בעדו בארון ותכריכים
וקבורה בעודו חי.

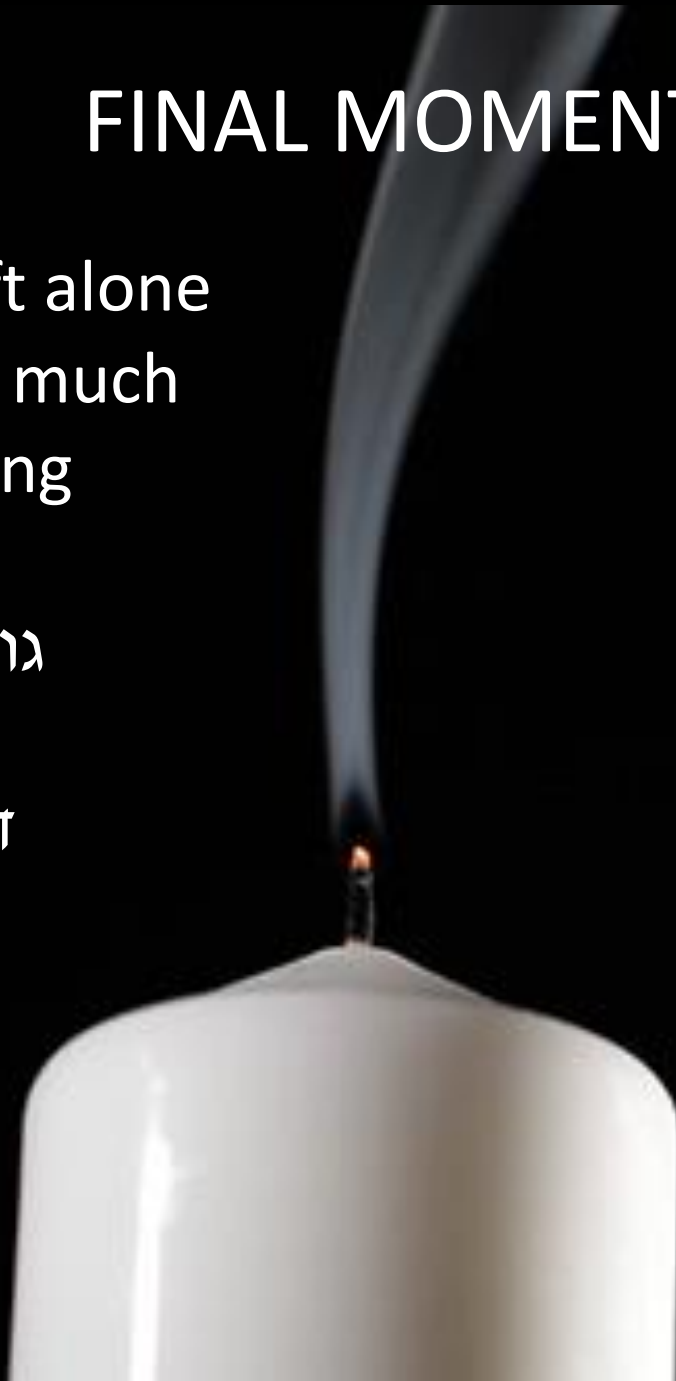

ערוך השלחן יו"ד שלט:א – כתב רבינו הרמ"א... ביאור דבריו דמקודם נתבאר שאין עושין מעשה שעל ידי זה יקרבו מיתתו, כמו לשמוט הכר מתחתיו. ולזה הוסיף דאפילו אם לדעתם מצוה לקרב מיתתו דטובתו היא, כגון שהוא גוסס זמן ארוך ורואים שיש לו יסורים גדולים, מכל מקום אסור לעשות שום מעשה לזה, דכן הוא רצון השם יתברך. ולא מיבעיא לשמוט הכר מתחתיו, שבזה ראשו מזיז הרבה מגבוה לנמוך. אלא אפילו להזיז מעט – אסור. ואפילו לא יעשו מעשה בגופו כלל, אלא להניח תחת ראשו בלי הזזה כלל את מפתחות בית הכנסת – גם כן אסור, דסוף סוף עושה מעשה שימות מהרה, אף אם אין המעשה בגופו של הגוסס.

אמנם אם יש דבר מן הצד שמעכב יציאת הנפש – מותר להסירו. דממה נפשך: אם העיכוב מצד זה, למה יסבול? דהלא זהו אינו מחמת עצם גופו? ואם אין העיכוב מצד זה, הלא לא יועיל כלום. וגם הסרת המלח מלשוננו לא נחשב כמעשה כלל, דנענוע קל הוא. ועוד: דמסתמא הניחו להאריך חייו, וממילא דמותר להסירו. ויש מגמגמים בזה.

FINAL MOMENTS

- גוסס should not be left alone
- OTOH don't show too much emotion or say anything which may aggravate, frighten or disturb גוסס
- (מניין)
- דברי תורה Share, study
- תהלים
- יגדל, אדון עולם, עלינו

It is absolutely vital that the dying person not be left alone. In the last hours, if it is at all possible, the sick person should endeavor to recite or think the following:

מִי אֵל כְּמוֹהַ נִשָּׂא עֵוֹן וְעֵבֶר עַל פֶּשַׁע לְשֹׂאֲרֵית נִחְלָתוֹ,
לֹא הִחְזִיק לְעַד אָפּוֹ כִּי חָפֵץ חֶסֶד הוּא.
יָשׁוּב יִרְחֲמֵנוּ, יִכְבֹּשׁ עֲוֹנֵינוּ, וְתִשְׁלִיךְ בְּמַצְלוֹת יָם כָּל
חַטָּאתָם.

בְּיָדְךָ אֶפְקִיד רוּחִי, פְּרִיְתָה אוֹתִי יְהוָה, אֵל אֱמֶת.
יְבָרְכֶךָ יְהוָה וְיִשְׁמְרֶךָ. יָאֵר יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיַּחֲנֶנֶךָ. יִשָּׂא
יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיִּשֶׂם לָךְ שְׁלוֹם.
לִישׁוּעָתְךָ קוִיֹּתִי יְהוָה, קוִיֹּתִי יְהוָה לִישׁוּעָתְךָ, יְהוָה
לִישׁוּעָתְךָ קוִיֹּתִי.

יְהוָה אֵל אֱמֶת, מֹשֶׁה אֱמֶת וְתוֹרָתוֹ אֱמֶת.
שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, יְהוָה אֶחָד.
בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מְלָכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד.

I say to people who care for people who are dying, if you really love that person and want to help them, be with them when their end comes close. Sit with them - you don't even have to talk. You don't have to do anything but really be there with them.

Elisabeth Kubler-Ross

AFTER TIME OF PASSING

- Determine death
- Contact Rabbi / ח"ק
- * ברכת דיין האמת
- * קריעה
- Close eyes and mouth
- Body should be placed directly on floor
- Covered with a white sheet
- Candle(s) should be lit

- Poured water should be poured out
- Body should not be left alone – שמירה
- נפטר from מחילה
- תהלים
- לועג לרש
- כובד ראש

Those who have the strength and the love to sit with a dying patient in the *silence that goes beyond words* will know that this moment is neither frightening nor painful, but a peaceful cessation of the functioning of the body. Watching a peaceful death of a human being reminds us of a falling star; one of a million lights in a vast sky that flares up for a brief moment only to disappear into the endless night forever. To be a therapist to a dying patient makes us aware of the uniqueness of each individual in this vast sea of humanity. It makes us aware of our finiteness, our limited lifespan. Few of us live beyond our three score and ten years and yet in that brief time most of us create and live a unique biography and weave ourselves into the fabric of human history.

Elisabeth Kübler-Ross

REFLECTIONS OF THE MOURNING LIGHT

Mourning and Consolation
in Jewish Law & Thought

Given by Rabbi Larry Rothwachs

MONDAY NIGHTS AT 8:30

at Congregation Beth Aaron
950 Queen Anne Road Teaneck NJ

- ▶ **MAY 2** Sacred Passage: Escorting Loved Ones During the Moments of Death
- ▶ **MAY 9** "And To the Dust You Shall Return": Before, During and After the *Levaya*
- ▶ **MAY 16** The Mourning Light: Perspectives on *Aveilus* in *Halacha* and *Hashkafa*
- ▶ **MAY 23** The Comfort Zone: Practical *Nichum Aveilim* in *Halacha* and *Hashkafa*
- ▶ **JUNE 6** "May the *Neshama* Have an *Aliyah*": Memorializing the Soul of a Loved One

— This lecture series is generously sponsored by: —

Allen and Rachel Friedman in memory of Allen's mother Dvora (Rakover) Friedman z"l

Alden and Evie Leifer in memory of Alden's parents, Hy and Trudy Leifer,
Chaim ben Nachman Moshe z"l and Gittel bas Shlomo Yaakov halevi z"l